

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПАЛАЦУ КНЯЗІВ ЛЮБОМИРСЬКИХ)

Притулюк В. Є.

ВСТУП

Роль культурної спадщини для нації, чи загалом людства, важко переоцінити. Адже саме завдяки надбанням духовної та матеріальної культури відбувається усвідомлення унікальності та окремішності народу. Культурна спадщина поряд із традиціями, мовою та релігією є найважливішими маркерами національної ідентичності, бо культурна спадщина – це не просто сукупність успадкованих від попередніх поколінь архітектурних та мистецьких об'єктів, архівів та книгозбірень, це, фактично, історичне обличчя нації, її історична пам'ять.

Культурна спадщина не має громадянства на відміну від культурних об'єктів, які таких власників мають, а тому будучи приналежною до того чи іншого народу, культура спадщина не знає кордонів. Особливе місце в сучасних українсько-польських відносинах посідає культурна спадщина порубіжжя, адже саме на землях спільного проживання, де тісно переплелися традиції та історична пам'ять, мови та релігії, на теренах де досить стійкими є суспільно-історичні стереотипи та увиразнене рясне скупчення культурних пам'яток (що часто обома народами зараховуються до власного культурного надбання) – формується особлива ідентичність, яка водночас вирізняє порубіжжя та увиразнює національні відмінності.

Культурна спадщина українсько-польського порубіжжя стала предметом дослідження багатьох вітчизняних та польських учених: істориків, култорологів, які аналізували не просто формування та виразні особливості культурної спадщини досліджуваного регіону, але й розглядали історичну пам'ять та суспільно-історичні стереотипи, що пов'язані із нею, вивчали як культурна спадщина вплинула на формування та трансформації національної ідентичності.

Зокрема, об'єкти культурної спадщини, їх історію та специфічні риси досліджували Б. Прищепа¹, А. Галімов², О. Сухомлинов³, З. Горнунг⁴. Найбільш широко цитованою працею, у представленій науковій розвідці, є

¹ Прищепа Б. Архітектурна спадщина Волині. *Збірник наукових праць*. Вип. 6. Рівне : Дятлик, 2018. 220 с.

² Галімов А. Українські палаці: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024, 168 с.

³ Сухомлинов О. Культурні пограниччя. Новий погляд на стару проблему. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток», 2008, 188 с.

⁴ Hornung Z. Jan de Witte, architekt kosciola Dominikanow we Lwowie. Gdańsk, 1995. 298 s.

праці А. Галімова та Б. Прищепи, автори яких наводять численний і різноплановий фактологічний матеріал.

Інша, не менш важлива група джерельної бази, – це праці, що пов'язані із дослідженнями культурної ідентичності пограниччя, його історичної пам'яті, суспільно-історичних стереотипів, що тут побутують, тощо. Серед таких робіт, наперше, вартує згадати доробок Я. Верменич⁵, Л. Нагорної⁶, В. Чорнописької⁷.

Загалом, наявна історіографічна та джерельна бази дозволить повною мірою розкрити задекларовану автором тему та досягнути поставленої мети: проаналізувати вплив культурної спадщини українсько-польського порубіжжя на формування національної ідентичності українців та поляків.

1. Порубіжжя та регіональна ідентичність

Увираження національних відмінностей та, водночас, усвідомлення культурної близькості є визначальною особливістю прикордонних терен, де впродовж тривалого історичного періоду проживають сусідні народи. Адже між ними відбувається постійна комунікація: укладаються міжнаціональні шлюби, спільно творяться культурні пам'ятки, а близькість та зрозумілість мов сприяють культурному зближенню. Водночас, українсько-польське порубіжжя є доволі строкатим та особливим з точки зору релігійної ідентичності⁸, оскільки тут проходить релігійний фронтір між павослав'ям, греко-католицизмом та римо-католицизмом. Адже широко відомим є факт, що поміж католицизмом та православ'ям, свого часу, існувало протистояння у намаганні розширити та закріпити свій вплив на теренах, що окреслюються як українсько-польське порубіжжя. Власне, Греко-католицька Церква постала як результат цього конфлікту/протистояння, і, саме у цьому полягає особливість досліджуваного регіону з точки зору релігійної ідентичності мешканців.

Значний вплив на ідентичність мешканців порубіжжя має й історична пам'ять та суспільно-історичні стереотипи, що побутують тут. Саме тому, автор притримується думки, що українсько-польське порубіжжя є досить строкатим та багатограним з точки зору ідентичності його мешканців. Власне, під порубіжжям, автор розуміє землі, на яких у різні історичні період спільно проживали сусідні народи (у даному випадку українці та поляки), ці території входили до складу різних, або одних і тих самих держав і зазнавали культурних впливів обох народів. Нерідко трапляється так, що одні і ті ж об'єкти культурної спадщини сприймаються українцями та поляками як власне культурне надбання, що часто призводить не просто до дискусій, але й гострих суперечок. Порубіжжя, також, є тим місцем де побутує маса історичних стереотипів, а їх живучість і

⁵ Верменич Я. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір. *Регіональна історія України. Збірник наукових статей*. Вип. 6, 2012, С. 71–84.

⁶ Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст. Київ в: ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2008, С. 5–54.

⁷ Чорнописька В. Феномен релігійної ідентичності: філософсько-правове конструювання змісту. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки»*. № 3 (39), 2023. С. 51–56.

⁸ Там само.

стійкість підтримується не лише тісними контактами, але й частими конфліктами та суперечками, що траплялися тут як у минулому, так і у наші дні.

З іншого боку, порубіжжя максимально увібрало в себе культурні впливи обох народів, тут тісно переплітаються історичні та релігійні традиції, часто мови (будучи зрозумілими і українська, і польська по обидва боки кордону), укладаються міжнаціональні шлюби та створюються змішані родини. Усе це разом узятє має величезний вплив на національну ідентичність українців та поляків, одночасно вирізняючи і підкреслюючи національні особливості та відмінності, але увиразнюючи і спільні риси.

Порубіжжя є простором, який творять представники різних культур та національностей, тому завжди має на лише фізичний, а й ментальний прояви⁹. Автор цілком поділяє думку Я. Верменич щодо того, що функціонування норм, ідеологій на інших основах аніж у центрі, поєднання цінностей різних культур призводить до виникнення особливої ідентичності пограниччя – регіональної субкультури. Ця ідентичність, чи субкультура має свою екзистенціальну філософію та ідеологію «приватної вітчизни»¹⁰.

Кризь, призму ідеології «приватної відчизни» відбувається творення образу прикордоння його мешканцями, у даному випадку українцями та поляками. Ідентифікація із цими образами має просторовий вимір, який можна окреслити як територіальну ідентичність. Формування просторової та соціальної самоідентифікації – локальної, або ж регіональної відбувається на фоні того, що у регіональному сприйнятті центр відходить на другий план, а точкою опори стає чітко окреслений регіон. І хоча локальна ідентичність дуже тісно прив'язана до регіону, однак, доволі часто, вона є мінливою та нестійкою, особливо якщо сам регіон не є чітко окресленим, або ж відсутня потужна місцева еліта. У такому випадку регіональна ідентичність порубіжжя дає про себе знати, особливо внаслідок певних кризових явищ чи поштовхів¹¹.

Як вважає львівська дослідниця Ю. Артимишин, порубіжжя слід розглядати із просторової точки зору. У такому випадку його можна вважати географічним образом, вписаним в культурологічне поле досліджень. Такий географічний образ – це посторове уявлення, що сформувалося в одній із сфер культури, зазвичай це компактна модель географічної реальності створена для її кращого розуміння. Образи та історична пам'ять українсько-польського порубіжжя, як і будь-якого іншого простору, не є монолітними і статичними. У це поняття входить як мінімум дві складові: уявлення мешканців порубіжжя про ці терени та явище порубіжжя як історичний концепт¹².

⁹ Сухомлинов О. Культурні пограниччя. Новий погляд на стару проблему. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток», 2008. С. 16.

¹⁰ Верменич Я. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір. *Регіональна історія України. Збірник наукових статей*. Вип. 6, 2012. С. 72.

¹¹ Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2008. С. 6–7.

¹² Артимишин Ю. Множинна/регіональна ідентичність українців депортованих із Польщі у 1944–1945 рр. *Ідентичності в умовах пограниччя: Матеріали міжнародної наукової конференції (Ужгород, 27–28 січня 2021 року)* / За заг.ред Павла Леню. Ужгород : ТОВ: «РІК-У», 2022. С. 35–36.

2. Палац князів Любомирських як культурна спадщина порубіжжя

Як уже зазначалося, українсько-польське порубіжжя є тим місцем де тісно переплелися не лише історія та традиції двох сусідніх народів, але це і території на яких наявне значне скупчення культурних пам'яток, що асоціюються як спільна культурна спадщина. Серед численного переліку спільних культурних надбань є і палац Любомирських на прикладі історії якого автор пропонує простежити особливості культурної спадщини порубіжжя та особливостей формування регіональної ідентичності.

Сьогодні мало хто знає, що два із половиною століття тому у центрі сучасного міста Рівне височів розкішний палац, який розміщувався посеред озера на острові. Навколо палацу розташовувався чималий доглянутий парк. Нині про цей палацово-парковий комплекс не збереглося й сліду, місто змінилося до невпізнання: на місці колись великого озера розташовується сквер.

А між тим, серед дослідників краєзнавців та знаних науковців істориків і досі ведуться дискусії щодо дати виникнення Рівного: одні приписують його початок на XIII століття, ідні називають більш раніші дати. Проте, точно відомо, що уже у 1492 році місто отримало Магдебурзьке право¹³, що дозволяє зробити висновок про те, що на рубежі XV–XVI століть місто активно розвивалося, будучи у складі Великого князівства Литовського. Відомо, також, що на той час містом володів князь Семен Несвицький, після смерті якого, спадкоємцями, було розпоча будівництво замку.

З плином часу змінювалися власники замку, серед яких були знані та впливові постаті, які долучилися до розвитку та розбудови замку у Рівному. З початку XVI століття замок переходить у володіння Костянтина Острозького, а на початку 20-х років XVIII століття його власником стає Єжи Александр Любомирський. Пори відсутність точних даних, історки схиляються до думки, що саме останній розпочав перебудову старого оборонного замку Острозьких. Фактично, це було будівництво нового палацу у стилі пізнього бароко, до якого долучилися три покоління князів Любомирських. Зрештою на острові, посеред Рівного, постала грандіозна споруда з колонами на вході, що мала два основні й мансардний поверхи¹⁴.

Як стверджують дослідники культурної спадщини А. Галімов та Р. Шаріпов будівництво нового палацу саме на місці старого замку Острозьких можна пояснити бажанням Єжи Любомирського зміцнити зв'язки свого роду із славетними українськими князями. Насправді, відомо, що князі Любомирські справді були родичами князів Острозьких, що підтверджує документ, який зберігається у Центральному державному історичному архіві м. Львова, таким документом є «Генеалогія Любомирських по лінії споріднення з Острозькими».

¹³ Кобилецький М. Магдебурзьке право в Україні (XIV – перша половина XIX ст.): Історико-правове дослідження. Львів: ПАІС, 2008. 406 с.

¹⁴ Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 14–15.

Польський історик пам'яток архітектури Р. Афтаназій зробив припущення про те, що архітектором палацу Любомирських, міг бути, досить популярний на ті часи, Ян де Вітте¹⁵. Оскільки жодних відомостей про архітектора палацу в Рівному не збереглося, Р. Афтаназій вказує на те, що побудований Яном де Вітте палац Любомирських у Львові численними елементами нагадує будівлю у Рівному, звідси і висновок, що обидва палади будувалися одним і тим же архітектором¹⁶.

Продовжили розбудову палацу, після смерті Єжи Любомирського, його син – Станіслава Любомирський та внук Юзеф Любомирський. Власне, за часів останнього, як стверджує А. Галімов, розпочинається справжня золота доба для досліджуваного палацу. Саме за вказівкою Юзефа Любомирського розпочинається розбудова палацу, тоді ж відбулося прикрашення екстер'єрів та інтер'єрів будівлі. Перед палацом з'являються скульптури, що збереглися у первозданному вигляді, аж до повної руйнації споруди. Зі східного крила палацу було добудовано двоповерховий ризаліт – частину будівлі, що виступає за осовни фасад із аркою для проїзду.

Було, також, змінено архітектурний стиль: бароко відходить у минуле, а його місце заступає класицизм. Перед головним входом з'являється величезна колонада, що мала на меті підкреслити розкіш та статус оновленого палацу Любомирських, розширено було і напіввідкритий дворовий простір, котрим заїздили карети¹⁷.

Збереглося чимало свідчень про велич та красу палацу Любомирських у Рівному прикінця XVIII століття (у листах його відвідувачів, на картинах, у щоденниках сучасників). Наприклад, один із польських істориків, З. Горнунг

¹⁵ Hornung Z. Jan de Witte, architekt kościoła Dominikanów we Lwowie. Gdańsk, 1995. S. 54–56.

¹⁶ Aftanazy R. Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. Wrocław, 1994. Tom 5. Województwo Wołyńskie. 697 s.

¹⁷ Галімов А. Українські палади: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 23–24.

писав про те, що палацово-парковий комплекс Любомирських є «найвеличнішою магнатською резиденцією Польщі, яка за оригінальністю перевершила усі подібні об'єкти. А з точки зору мистецької вартості вона переважила палаци інших аристократичних родів»¹⁸.

Парк, що оточував палац містив велику кількість штучно проритих каналів, що, певною мірою, нагадувало Венецію. На запрошення князя Юзефа Любомирського в останні чверті XVIII століття до Рівного приїздить, відомий на той час архітектор, Ян Якуб Бургіньйон, який збудував низку споруд у парку Любомирських. Із віднайдених документів відомо, що загалом на території палацово-паркового комплексу знаходилося 53 об'єкти¹⁹, серед яких оранжерея, споруди у китайському стилі, теплиці, бесідки, містки, скульптури, навіть, невеликий театр, тощо.

Відомо, також, що у той час на територію палацу та навколишнього парку Любомирських припадала приблизно третина тогочасної території Рівного. Палац розташовувався на острові, котрий сполучався із центральною частиною міста мостом²⁰. І хоча збереглися детальні креслення плану палацу Любомирських у Рівному, проте жодних зображень інтер'єрів цієї споруди історички не віднайшли.

У наступному, XIX столітті, після поділів Речі Посполитої, Рівне потрапило у склад Російської імперії, а власником палацу став син Юзефа Любомирського – Фридерік. Молодий князь, у традиції роду, продовжував розвивати місто, зводити нові будівлі, серед яких було і приміщення гімназії, збудоване у 1836 році (нині там розташовано Рівненський обласний краєзнавчий музей).

Власне, згадка про гімназію зроблена автором для ілюстрації того факту, що це було останнє масштабне будівництво князів Любомирських у Рівному²¹. Збідніла родина Любомирських, не маючи можливості утримувати величезний палац, переїздить у меншу будівлю на окраїні Рівного, і пробує продати родовий палац. Однак, так і не знайшовши покупця, князь Фридерік Любомирський дарує палац на острові гімназії. Проте, остання, не мала коштів достатніх на утримання споруди і палац поступово занепадає.

Передвоєнні десятиліття та буремні роки Першої світової війни не стали фатальними для палацу князів Любомирських у Рівному, він продовжував перебувати у занедбаному стані, із забитими дошками вікнами та поступовими руйнуваннями даху. Як відомо, внаслідок Першої світової війни та підписаних Варшавської та Ризької угод Західна Волинь, разом із іншими землями Західної України увійшли до складу відновленої Польської держави²².

¹⁸ Hornung Z. Jan de Witte, architekt kosciola Dominikanow we Lwowie. Gdańsk, 1995. S. 74–75.

¹⁹ Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 28–29.

²⁰ Прищепя Б. Архітектурна спадщина Волині. *Збірник наукових праць*. Вип. 6. Рівне: Дятлик М., 2018. 220 с.

²¹ Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 34–35.

²² Стрільчук Л. Україна у Прометейській конценції Юзефа Пілсудського. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Заснований у 2001 р.* Число 24. 2021. С. 165–169.

І поки новоприйшла польська влада розмірковувала, що робити із двоповерховою будівлею палацу Любомирських, у 1927 році в ньому сталася пожежа, яка через сильний вітер охопила усю будівлю. Не зважаючи на зусилля пожежників приборкати полум'я не вдалося, фактично будівля вигоріла повністю. Польська влада і князь Адам Любомирський виношували плани відбудови та відновлення палацу у Рівному²³, однак через брак коштів цього так і не сталося.

Як відомо, у вересні 1939 року на землі Західної України приходять більшовики. Йосип Сталін пішовши на підписання двох документів із Німеччиною: радянсько-німецького договору про ненапад і таємного додаткового протоколу до нього про розмежування сфер впливу, фактично визначив цим долю західних українців (як і поляків). Як відомо, на підставі підписаних 23 серпня 1939 року документів, частини українських етнічних територій, що на той момент перебували у складі Другої Речі Посполитої, зокрема і Західна Волинь, включалися у склад радянської України. Уже із прикінця серпня СРСР стягує до польського кордону війська, які вранці 17 вересня 1939 року пертнули радянсько-польський кордон, вступивши на терени західноукраїнських земель, що перебували у складі Польщі²⁴. Оскільки, польським військам було віддано наказ: опору Червоній армії не чинити, тому після незначних сутичок²⁵, Волинь, у вересні 1939 року, опиняється у складі УРСР.

Князь Адам Любомирський був одазу ж заарештований більшовицькою владою, а залишки родового палацу князів Любомирських у Рівному було

²³ Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 38–39.

²⁴ Стрільчук Л., Хом'як П. Радянізація духовної сфери Волині (вересень 1939 – червень 1941 роки). *Волинь у роки Другої світової війни: соціально-політичне становище, міжетнічні взаємини, адіянізація : колективна монографія/ за ред. Л. Стрільчук*. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2025. С. 184–185.

²⁵ Історія Волиніні: видання друге, змінене і доповнене / наук.ред М.М. Кучерепа. Луцьк: Надстир'я, 2024. С. 399–400.

піддано руйнації. Так, у квітні 1940 року, за наказом совєцької влади було здійснено спробу руйнування палацу. Однак, навіть, орудуючи вибухівкою, повністю знищити палац совєтам не вдалося, попри те, що вони намагалися, за всяку ціну, знищити пам'ять про князів Любомирських у Рівному. Залишки будівлі було розібрано на цеглу. Остаточне руйнування фундаменту палацу відбулося у 60-ті роки XX століття: озеро, яким було оточено палац – осушили, а територію острова (із залишками палацу) розрівняли бульдозерами²⁶.

Совєцька влада ставши господарем на Західноукраїнських землях брутально нищила усе, що було пов'язано із попередньою (до радянською) історією, стрімко трансформуючи соціально-економічний та культурно-освітній лад краю, у лад, що був апробований та утвердився в СРСР. Ламання культурних традицій та нищення історичної пам'ять українців та поляків, що століттями творили спільну культурну спадщину, вирізняється особливим драматизмом, який характеризувався ломкою існуючого суспільного порядку і форсованим нав'язанням методів радянського господарства, ідеологізацією життя західних українців, репресіями та утисками з боку радянської влади щодо усіх, хто намагався чинити опір процесу радянїзації²⁷.

А між тим, і поляки, і українці втратили не просто один із важливих об'єктів спільної культурної спадщини, що пов'язаний із знаними княжими родами Острозьких та Любомирських, фактично, впродовж довгих десятиліть існування радянського тоталітарного режиму, відбувалося затирання історичної пам'яті, замовчування та перекручення історії, навішування ідеологічних ярликів на тих, хто розбудовував і творив історію на цих землях. Іншими словами, відбувалося нищення національної та регіональної ідентичності.

Історія палацу князів Любомирських у Рівному є далеко не поодиноким прикладом варварського ставлення совєцької влади до історико-культурної спадщини порубіжжя, і приналежність до польської чи то української історії та культури тих чи інших об'єктів до уваги не бралася. Схожою, наприклад є історія палацу Радзивілів в Оліці, що на Волині, чи Клеванського замку, – які не були зруйновані, на відміну від палацу Любомирських, але будучи перетвореними на психіатричні клініки, неодноразово перебудовувалися та нищилися втрачаючи автентичність, а з нею і історико-культурну цінність.

Дії радянської влади були спрямовані, як відомо на те, аби із громадян СРСР створити сіру інтернаціональну/безнаціональну масу у якій відсутня історична пам'ять, знищена національна ідентичність, увиразненням яких виступає історико-культурна спадщина. Окрім того, у сірих радянських буднях величні архітектурні та мистецькі витвори попередніх епох різко контрастували із реаліями часу та влади, а тому, з точки зору совєтів, найкращим способом затирання/нівелювати ідентичність було нищення культурної спадщини.

²⁶ Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024. С. 39–40.

²⁷ Стрільчук Л., Хом'як П. Радянїзація духовної сфери Волині (вересень 1939 – червень 1941 роки). *Волинь у роки Другої світової війни: соціально-політичне становище, міжетнічні взаємини, радянїзація : колективна монографія/ за ред. Л. Стрільчук. Рига, Латвія: «Baltija Publishing», 2025. С. 206.*

ВИСНОВКИ

Українсько-польське порубіжжя є місцем де рясно скупчена спільна історико-культурна спадщина. Внаслідок воєн та зміни кордонів, що неодноразово відбувалися в останні століття, чимала частина культурної спадщини України та Республіки Польща опинилася за межами кордонів країн походження, що, часто, особливо гостро і болісно сприймається сусідніми народами. Чимало одних і тих самих культурних об'єктів і українці, і поляки вважають власним культурним надбанням, оскільки і один, і інший народи, на різних історичних етапах, долучилися до формування цього культурного спадку. Будучи тісно пов'язаними культурними традиціями, спільною історією та одним регіоном проживання, такі культурні цінності однаково глибоко впливають на формування та розвиток національної ідентичності на українсько-польському порубіжжі.

За більше як тридцять років незалежності, обидві сусідні держави успішно реалізовали ряд спільних пам'яткоохоронних проєктів щодо виявлення, відновлення та охорони культурної спадщини. Нині, українсько-польська співпраця поглиблюється у цьому напрямку. Адже, кожна із сторін усвідомлює важливість збереження культурної спадщини та її вплив на національну самоідентифікацію.

АНОТАЦІЯ

Українсько-польські прикордонні території є місцем зосередження численних культурних об'єктів, які виникли в різні історичні епохи і не є лише національною спадщиною одного чи іншого народу, а ввібрали в себе історичні та культурні традиції як українців, так і поляків, ставши спільною культурною спадщиною.

Культурна спадщина, поряд із традиціями, мовою та релігією, є одним із найважливіших визначальних чинників національної ідентичності, оскільки культурна спадщина – це не лише сукупність архітектурних та мистецьких об'єктів, архівів і бібліотек, успадкованих від попередніх поколінь, але насправді історичне обличчя народу, його історична пам'ять. Культурна спадщина не має громадянства, на відміну від об'єктів культури, які мають таких власників, а отже, належачи до того чи іншого народу, культурна спадщина не знає кордонів.

У представленій статті автор досліджує особливості формування національної ідентичності крізь призму історико-культурної спадщини. На прикладі палацу князів Любомирських у Рівному, який був збудований на місці замку князів Острозьких і впродовж майже двохсот років розбудовувався. Проведено аналіз формування культурних традицій на українсько-польському прикордонні та простежено історію досліджуваного історико-культурного об'єкта, а також причини його занепаду та руйнування. У ході проведеного дослідження доведено, що разом із руйнуванням палацу князів Любомирських у Рівному поляки та українці втратили не лише один із важливих об'єктів спільної культурної спадщини, пов'язаний із відомими князівськими родами Острозьких та Любомирських, а й, протягом довгих десятиліть існування тоталітарного радянського режиму відбувалося стирання історичної пам'яті,

замовчування та перекручування історії, навішування ідеологічних ярликів на тих, хто будував і творив історію на цих землях. Іншими словами, відбувалося знищення національної та регіональної ідентичності.

Література

1. Артимишин Ю. Множинна/регіональна ідентичність українців депортованих із Польщі у 1944–1945 рр. *Ідентичності в умовах пограниччя* : матеріали Міжнародної наукової конференції (Ужгород, 27–28 січня 2021 року) / За заг.ред. Павла Леньо. Ужгород : ТОВ: «РІК-У», 2022.
2. Верменич Я. Пограниччя як соціокультурний феномен: просторовий вимір. *Регіональна історія України. Збірник наукових статей*. Вип. 6, 2012, С. 71–84.
3. Галімов А. Українські палаци: відновлення історії. Золота доба. Харків : ВБ «Фабула», 2024.
4. Історія Волинині: видання друге, змінене і доповнене / наук. ред. М.М. Кучерепа. Луцьк : Надстир'я, 2024.
5. Кобилицький М. Магдебурзьке право в Україні (XIV – перша половина XIX ст.): Історико-правове дослідження. Львів: ПАІС, 2008. 406 с.
6. Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст. Київ : ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2008, С. 5–54.
7. Прищепа Б. Архітектурна спадщина Волині. *Збірник наукових праць*. Вип. 6. Рівне : Дятлик М., 2018. 220 с.
8. Стрільчук Л. Україна у Прометеїстській концепції Юзефа Пілсудського. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. Заснований у 2001 р. Число 24. 2021. С. 165–169.
9. Стрільчук Л., Хом'як П. Радянізація духовної сфери Волині (вересень 1939 – червень 1941 роки). *Волинь у роки Другої світової війни: соціально-політичне становище, міжетнічні взаємини, адаптація* : колективна монографія / за ред. Л. Стрільчук. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2025.
10. Сухомлинов О. Культурні пограниччя. Новий погляд на стару проблему. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток», 2008. 188 с.
11. Чернописька В. Феномен релігійної ідентичності: філософсько-правове конструювання змісту. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки»*. № 3 (39), 2023. С. 51–56.
12. Aftanazy R. Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. Wrocław, 1994. Tom 5. Województwo Wołyńskie. 697 s.
13. Hornung Z. Jan de Witte, architekt kościoła Dominikanów we Lwowie. Gdańsk, 1995. 298 s.

Information about the author: Prytuliyuk Vasyly Yevhenovych

PhD (History),
Lecturer at the Faculty of History, Political Science and National Security
Lesya Ukrainka Volyn National University
24, F. Chopin Street, Lutsk, 43005, Ukraine